

مقایسه تطبیقی معماری بنای تاریخی ستون دار خورمه با معابد هلنیستی و بناهای اربابی پارتی به منظور شناسایی قدمت و کاربری آن

رضا وحیدزاده^۱، عبدالرسول وطن دوست حقیقی^۲، سحر احمدی نژاد^۳

۱- استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، پست الکترونیک rez.vahidzadeh@iauctb.ac.ir

۲- استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، پست الکترونیک abd.vatandust_haqiqi@iauctb.ac.ir

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، پست الکترونیک saahaar.ahmadi@gmail.com

چکیده

عمارت ستوندار محوطه خورمه به سبب ستونهای بلندی که دارد از دیرباز مورد توجه مورخین و پژوهشگران ایرانی و خارجی بوده است. در مورد قدمت و کاربری این بنا بحث های بسیاری مطرح شده است. گروه کثیری از محققین این بنا را نمونه اعلای معماری معابد هلنیستی دوران سلوکی در ایران می دانند و در عین حال پاره ای از باستان شناسان آن را کوشکی اربابی از دوران پارتی معرفی می کنند. در این مقاله تلاش شده تا ضمن بررسی آرای محققین مختلف از طریق انجام مقایسه های تطبیقی میان عناصر معماری این اثر با آثار معماری مذهبی و مسکونی دوران سلوکی و اشکانی در محدوده ایران بزرگ آن روزگار ارزیابی تحلیلی از ساختار و پلان این بنا و عناصر تزئینی و مصالح بکار رفته در آن ارائه شود. برای این منظور ضمن استفاده از منابع کتابخانه ای از مطالعات میدانی و مستندنگاری محلی این اثر جهت تهیه داده های لازم بهره برداری شده است نتایج این تحقیق نشانگر آن است که تفکیک معماری هلنیستی از معماری پارتی بر اساس ویژگی های فرمی معماری ممکن نیست و این دو عنوان بیش از آنکه نمایانگر تحول سبکی تاریخی در معماری یک منطقه خاص باشند، معرف تغییر در گروه های حامی و کاربران معماری است که بیشتر با کمک شواهد زمینه ای همچون کتیبه ها، اشیای منقول و نظایر آن قابل شناسایی هستند. با توجه به همین شواهد زمینه ای و همچنین مقایسه با بناهای هم عصر دلیل خاصی برای انتساب وصف هلنیستی و یا کاربری نیایشگاه به عمارت ستوندار خورمه وجود ندارد.

واژه های کلیدی: پارتی، هلنیستی، خورمه، سلوکی، معبد